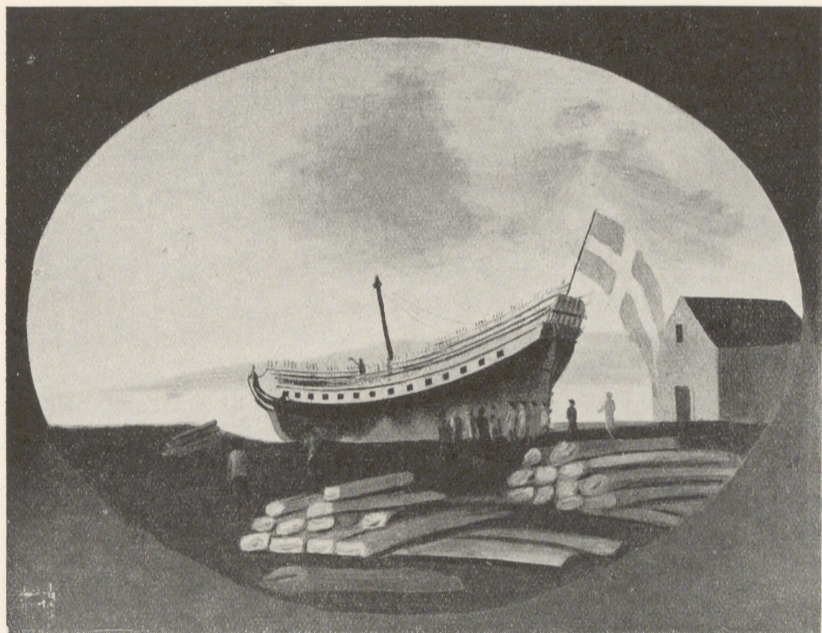

En stabelavløpning i Bergen for 168 år siden.

Den 13. august 1783 var en stor festdag i den gode stad Bergen, da gikk nemlig den største fregatt, som visstnok hittil hadde vært bygget her, av stabelen på Nordnes. Skipet ble bygget for de to bergenskjøpmenn Lyder Wentzel Nicolaysen og Jonas Olsen Tosche.

Disse to søkte den 29. september 1781 kommandanten på Bergenhus Fæstning om tillatelse «til på den nordre og nordvestre side av Nordnespynten, nedenfor alle batterier, at opprette et skibsverft med tilbehør og at nedlegge et bolverk for derpå at bygge skiber».

Defensjonsfregatten som løp av stabelen her den 13. august 1783 var bygget av Bradbænksmesteren Rasmus Rolfsen (1760—1808) og den originale tegning finnes i Bergens Sjøfartsmuseum. — Skipet fikk navnet «Anna Magdalena» og i Sjøfartsmuseet finnes også et oljemaleri av stabelavløpningen. Maleriets opprinnelse er noe obskur, men museumsdirektør

dr. Einar Lexow mente det var en del av Müllers veggdekorasjoner fra Elsero i Sandviken, som jo Rasmus Rolfsen kjøpte i 1784, og som han lot den kjente portrett- og teatermaler Johan Georg Müller utsmykke. — Det fortelles forresten i denne forbindelse at da Rolfsen en dag kom inn på Müllers atelier for å se hvordan det gikk med de malerier han hadde bestilt, stod en ung gutt som var lærling hos ham og malte på et av dem. Rolfsen ble meget fortørnet over at ikke Müller selv utførte arbeidet, men overlot det til en lærling. Denne lærling var identisk med den senere så berømte kunstmaler professor J. C. Dahl, som i begynnelsen av det 19. århundre arbeidet som læregutt hos Müller og i virkeligheten utførte en hel del av Müllers bestillinger. Hans dyktighet som kunstmaler skulle som kjent senere langt overgå sin mesters, så den gode Rolfsen kunne ha spart seg sin harme ved denne leilighet.

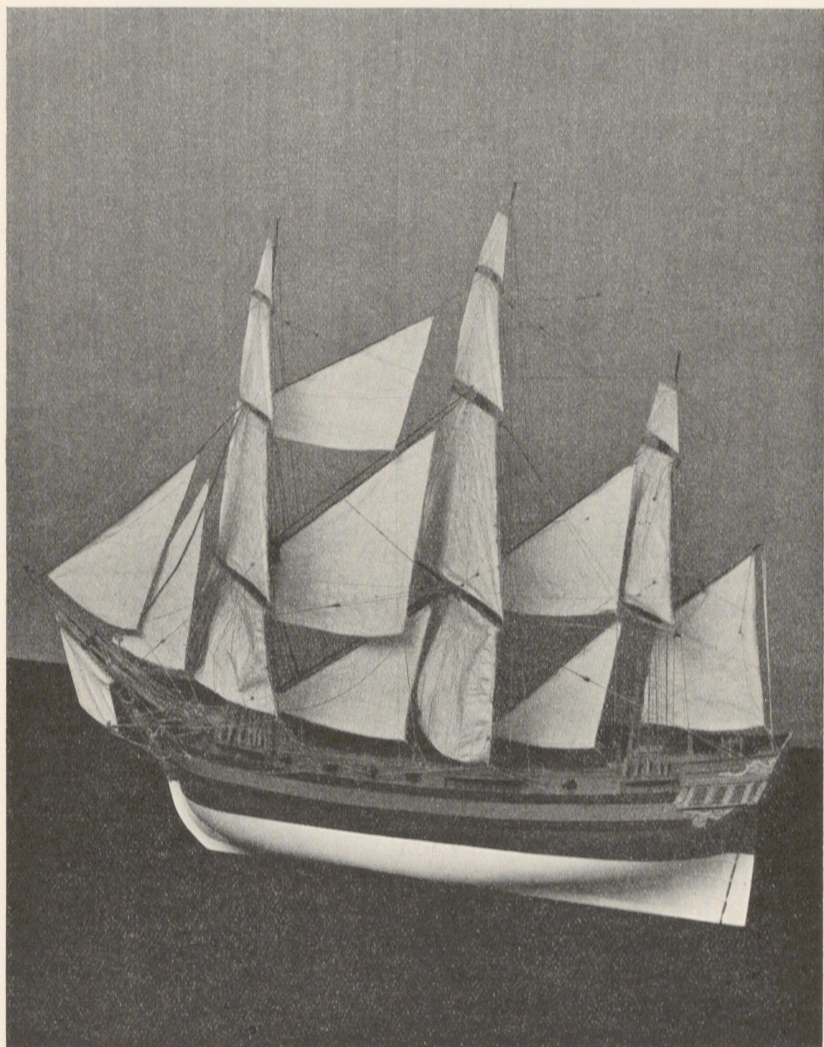
Fregatten «Anna Magdalena» var på 101½ com.-læster og bygget som et defensjonsskip¹⁾ d. v. s. et armert handelsskip som i krig måtte gjøre tjeneste som marinefartøy. Disse skip hadde til gjengjeld et visst byggebidrag og privilegium på å føre enkelte sorter særlig lønnsom last, f. eks. salt, fra Middelhavslandene. Ifl. forordning av 1776 måtte de som ville bygge defensjonsskip, sende tegningene til approbasjon av Constructions-Commissionen i Kjøbenhavn, og på baksiden av tegningen som finnes i Bergens Sjøfartsmuseum, kan man også lese at denne er approbert av ovennevnte Commision.

Etter denne tegning har ing. L. Arnesen utarbeidet arbeids-tegninger til den modell av defensjonsfregatten «Anna Magdalena» som nå finnes i Bergens Sjøfartsmuseum.

Men for å komme tilbake til «Anna Magdalenas» stabel-avløpning så finner vi i «Efterretninger fra Adresse Contoiret i Bergen i Norge, Løverdagen den 16de Augusti 1783 (nr. 33)» følgende:

«Onsdagen den 13de Augusti løb det paa de Herrer Lyder Wensel Nicolaisens og Jonas Olsen Toskes Bekostning og under Opsigt af Bradbænks-Mesteren Rs. Rolfsen opbyggede Skib Anna Magdalena kaldet, af Stabelen paa Nordnæs, i Overvær-else of Byens Øvrighed, og en utallig Mængde Tilskuere. Ved

¹⁾ Om defensjonsskip se Bergens Sjøfartsmuseums årshäfte 1930, og Den Norske Sjøfarts Historie B. I side 408.

Modell av defesjonsfregatten «Anna Magdalena» i Bergens Sjøfartsmuseum.

denne Leilighed blev af Sognepræsten til Korskirken S. T. Hr. Johan Nordahl Brun, med hans sædvanlige og bekjendte mandige Veltalenhed, holdt en til Høitideligheden passende Tale over Texten Ordspr. 31 : 14. — Saa længe Bergens Floer eene allene skal beroe paa Skibsfarten, troer man at enhver retsindig Patriot af Hiertet maa istemme den af Hans Velærværdighed over dette Skib giorte Lykønskning.

Ellers indtraf ved denne Leilighed denne ulykkelige Hændelse at der paa Skibet kom ild i en Krudt-Kage, hvorved nogle Mennesker bleve beskadigede, ja endeel dødelig blæserede.»

Peter Andreas Heiberg som i årene 1782—85 oppholdt seg i Bergen, var også til stede ved begivenheten, og har forherliget denne i en ode som han selv sier «fandt Nordahl Bruns udmerkede og høirøstede Bifald», og som ble trykt i Hans Kongl. Majests. privilegerede Bogtrykkerie hos Rasmus H. Dahl, og solgt for 6 skilling. Rasmus H. Dahl sier i en «Forerindring» til oden følgende:

«Jeg fremlægger herved for Publikum en *Ode*, som mig i Manuscript af Author er foræret, over en Begivenhed, hvortil de fleste her i Bergen vare øyensynlige Vidner, da nemlig et her nyelig opbygget Fregat Skib, med de ved saadanne Leyligheder brugelige Høytideligheder, løb af Stabelen sidstleden den 13de Augustii.

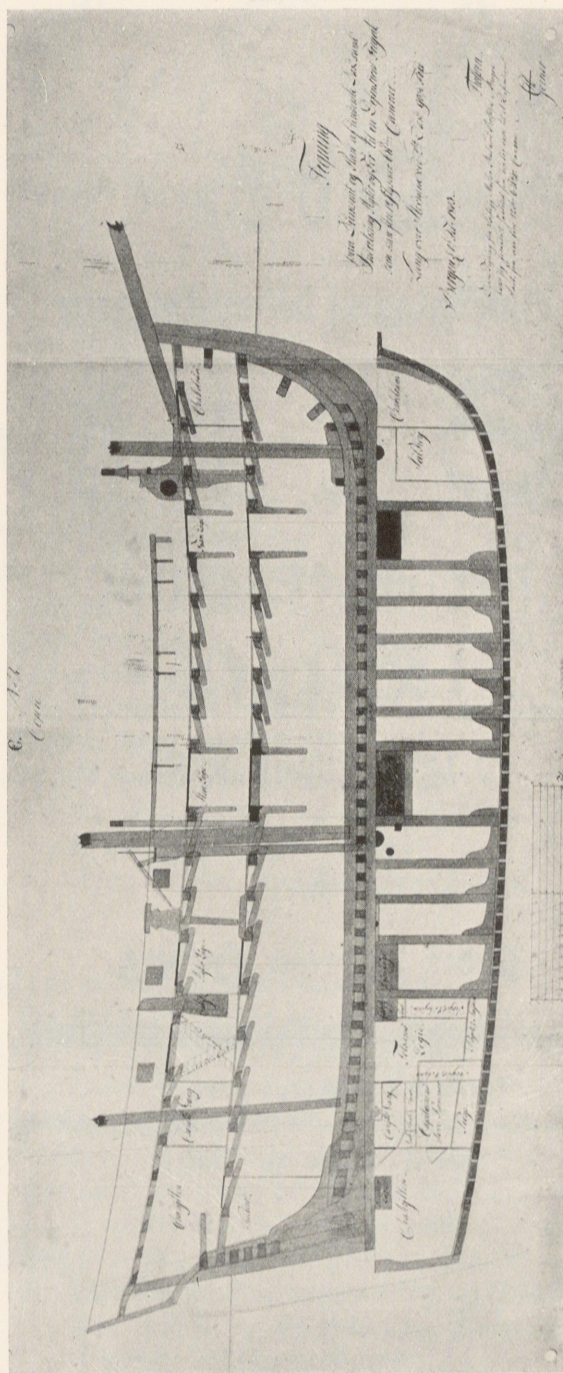
Talen, som ved denne Anledning blev holden af Sognepræsten til Korskirken, Velærværdige Hr. *Johan Nordahl Brun*, var over Ordspr. 31, 12, i hvilken Tale Skibet fik Navn af *Anna Magdalena*.

Denne for de utallige Tilskuere saa fornøyelige Dag blev for mørket ved en ulykkelig Hændelse, da der under Kanoneringen kom Ild i en Krud-Fjerding, som stod oppe paa Dækket, hvorved endeel Mennesker bleve meget ilde tilredede, to Planker i Dækket slagne tvært over, og adskilligt af Tømerværket paa Dækket beskadiget. Author, som selv var om Bord paa Skibet, saa vel da det løb ud, som siden under den sørgelige Scene, har troet at det var en Begivenhed, som fortiente at besynges. Han har forsøgt det, og det vil nu komme an paa Publikums Dom, om det har lykkedes ham eller ikke»

Derpå følger oden som jeg synes det er på sin plass å trykke opp igjen i dette årsskrift.

«*Anna Magdalenas*» videre skjebne vet vi lite om, vi kan følge henne i Bergens skipsliste til og med 1792, hvor vi forresten finner at Lyder W. Nicolaisen var eneste reder og Hans Schröder skipper. I skipslisten for 1793 er navnet utgått og Bergens stolteste fregatt «*Anna Magdalena*» antakelig forlist dette år.

N. F.

Originaltegning til «Anna Magdalena» i Bergens Sjøfartsmuseum.